

Θέμα: *Θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

Εργασία της φοιτήτριας του πρώτου έτους
Μαρίας Τσελεμάρκου
ΑΡΙΘ. ΜΗΤΡΩΟΥ:1340200400464

Για τον καθηγητή του Συνταγματικού Δικαίου
κ.κ Δημητρόπουλο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι ιδρυτικές Συνθήκες προβλέπουν ρητά τη θέσπιση οργάνων για τη λειτουργία των Κοινοτήτων και της Ένωσης. Διακρίνονται σε *όργανα δράσης* και σε *όργανα ελέγχου ή ελεγκτικά*. Αυτά διακρίνονται με τη σειρά τους σε *όργανα γενικών ή ειδικών αρμοδιοτήτων* ανάλογα με τα θέματα που ενεργούν.

Δυναμικά όργανα
1. Γενικών αρμοδιοτήτων
Α. Ύπατο Όργανο
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ονομασία:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελεί το ύπατο όργανο του θεσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πληροί ρόλο επιτελικό τόσο εντός των Συνθηκών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσο και εντός της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η επιτελική θέση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου βρίσκεται σε αντιδιαστολή προς το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δρα ως διακεκριμένο όργανο και ως πολιτικό υποκείμενο στο πρώτο.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκδηλώνεται διττά:

1. Ως χάραξη των γενικών προσανατολισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό να της προσδοθεί πολιτική συνοχή και να αντιμετωπισθούν σημαντικά ζητήματα της ενοποιητικής πορείας.
2. Ως χάραξη των «αρχών», «γενικών προσανατολισμών» και «κοινών στρατηγικών» στον ειδικότερο χώρο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

Σύνθεση:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συντίθεται από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων των κρατών μελών και τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Το άρθρο 146 της Ε.Ο.Κ., καταργήθηκε από τη συνθήκη Συγχωνεύσεως το 1965 και αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 της ίδιας συνθήκης. Η πρώτη παράγραφος και των δύο άρθρων είναι ταυτόσημη: «Το Συμβούλιο θα συναποτελεστεί από αντιπροσώπους των κρατών μελών. Κάθε Κυβέρνηση θα διορίσει σε αυτό ένα από τα μέλη της». Το μόνο πρόβλημα, που θα μπορούσε να ανακύψει αφορά στο ερώτημα ποιος είναι μέλος μιας κυβερνήσεως, επειδή οι περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις είναι γνωστό ότι έχουν «secretaries d'état»¹. Στην πρακτική απόκειται σε κάθε κράτος μέλος να καθορίσει ποιος είναι και ποιος δεν είναι «μέλος», διότι δεν υπάρχουν «διαπιστευτήρια». Η σύνθεση αυτή συναρμολογεί ήδη τις δύο πρωτεύουσες δυνάμεις, που πρυτανεύουν, ως χωριστά όργανα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες: το Συμβούλιο και την Επιτροπή, το διακρατικό παράγοντα και τον ομοσπονδιακό παράγοντα.

Σύνοδοι και διαδικασία:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται δύο φορές το χρόνο από την προεδρία του Αρχηγού Κράτους ή Κυβερνήσεως του κράτους μέλους που ασκεί την προεδρία του Συμβουλίου ΕΕ και στην επικράτεια του τελευταίου. Το κράτος μέλος ασκεί την προεδρία του ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε εξαμηνιαία βάση σύμφωνα με σύστημα προκαθορισμένης περιοδικότητας. Το προεδρεύον κράτος διαθέτει το πρόνομο να προσδιορίσει σε μεγάλο βαθμό τις προτεραιότητες μεταξύ των μεγάλων θεμάτων της ζωής της Ένωσης κατά το εξάμηνο που διαρρέει καθώς και να αναπτύξει τις προσπάθειες αναζήτησης συναίνεσης στα θέματα αυτά κατά το δοκούν².

1

¹ 1. Γαλλικός όρος για τον υπουργό μετά χαρτοφυλακίου: ο τίτλος ανάγεται στη βασιλεία Ερρίκου Η της Γαλλίας (1547-1559). Κατά λέξη σημαίνει γραμματέα του κράτους. Στην Αγγλική – που από αυτή προσαρμόζεται το κείμενο στα ελληνικά – χρησιμοποιείται, ως «secretary» με την έννοια γραμματέα

2. Υπο την έννοια αυτή η Προεδρία του Ε.Σ. αλλά και του Συμβουλίου διαθέτει μια σχετική θεσμική αυτοτέλεια που τη διακρίνει τόσο από τις Γραμματείες όσο και από το ίδιο το προεδρευόμενο όργανο. Πρόκειται για μια εμβρυώδη ομοσπονδιακή εκτελεστική εξουσία σε ανώτατο επίπεδο.

Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 2 της συνθήκης Συγχωνεύσεως-καθώς τροποποιήθηκε από το άρθρο 11 της Πράξεως προσχωρήσεως και από το άρθρο 5 της συνθήκης Προσαρμογής-προβλέπει ότι, «την έδρα του Προέδρου θα κατέχει για περίοδο έξι μηνών καθένα μέλος του Συμβουλίου με τη σειρά και με την ακόλουθη τάξη των Κρατών-μελών:Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λειτουργεί με βάση εσωτερικό κανονισμό. Οι εργασίες που προετοιμάζονται σε εθνικό, διακυβερνητικό και κοινοτικό επίπεδο, ανάλογα με τη θεματική της Συνόδου και σε σχέση με τις εφαρμοζόμενες συνθήκες.

Οι εργασίες συντελούνται σε τρία στάδια:Μια ολομέλεια, όπου τίθενται τα ζητήματα, παράλληλες διασκέψεις, μεταξύ των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, αφενός, και μεταξύ των Υπουργών και του αρμόδιου μέλους της Επιτροπής, αφετέρου, μια ολομέλεια σύνθεσης των απόψεων και αποφάσεων.

Πράξεις και συλλειτουργίες:

Τα αποφασισθέντα από το Συμβούλιο λαμβάνουν τη μορφή *Συμπερασμάτων της Προεδρίας* που μπορεί να συνοδεύονται από *Κοινές Δηλώσεις των μελών ή Αποφάσεις*. Η λήψη τέτοιων πράξεων είναι αποτέλεσμα αναζήτησης συναίνεσης. Οι πράξεις αυτές δεν είναι δεκτικές δικαστικού ελέγχου και τους προσδίδεται νομικός χαρακτήρας από τις πράξεις άλλων οργάνων που εφαρμόζουν τα υπό του Συμβουλίου αποφασισθέντα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνδέεται προς τις εθνικές Διοικήσεις και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Με τις εθνικές Διοικήσεις οι επαφές σχετικά με τον Πρόεδρο των εργασιών του εξασφαλίζονται από τους Αντίει των Μονίμων Αντιπροσωπειών. Με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά τη σύνοδό του παρέχεται στον Πρόεδρο η ευκαιρία να αναπτύξει τις απόψεις του, μετά δε από τη σύνοδο, υποχρεούται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να υποβάλει προς το Κοινοβούλιο έκθεση για τα πεπραγμένα³.

Εξουσίες και αρμοδιότητες:

Οι εξουσίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, προσδιοριζόμενες με πολύ γενικό τρόπο στη Συνθήκη ΕΚ, εξειδικεύονται από το ίδιο:

1. Στο συνολικό σύστημα της Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: δίδει στην ένωση την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξή της, διασκέπτεται επί θεμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανοίγει στη συνεργασία νέους τομείς δραστηριότητας, επιλύει προβλήματα που παραμένουν εκκρεμή μετά από διασκέψεις.
2. Στο αυστηρά ενωσιακό σύστημα:Καθορίζει τις αρχές και τους γενικούς προσανατολισμούς της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, αποφασίζει για κοινές στρατηγικές.
3. Στο κοινοτικό σύστημα:ασκεί την κρίσιμη για την ΟΝΕ ρυθμιστική εξουσία του προσδιορισμού των *γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών* των κρατών μελών και της Κοινότητας, εξετάζει κατά έτος την κατάσταση της απασχόλησης στην Κοινότητα και εκδίδει σχετικά συμπεράσματα.¹

3.ΠΕΚ Τ.-584/93, ROUJANSKY, Συλλ.Νομολ 1994, 11-585,σκέψη 9, ΔΕΣ C-235/94,ROUJANSKY, Συλλ.Νομολ 1996, I-7, ΣΚΕΨΗ 11.

1. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ονομασία, ρόλος, ιστορικό:

Δεύτερο, κατά την τάξη της Συνθήκης ΕΚ, θεσμικό όργανο της Ένωσης, το Συμβούλιο αυτοχρίεται μετά τη συνθήκη του Μάαστριχτ «Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» με προφανή στόχο να υπογραμμίσει τον πολιτικά βαρύνοντα ρόλο του σε ολόκληρο το θεσμικό κτίσμα της Ένωσης πράγμα που δεν ήταν δυνατό για την Επιτροπή λόγω του περιορισμένου ρόλου της στο ενωσιακό σκέλος⁴. Με την ονομασία αυτή το Συμβούλιο ενεργεί επομένως στο πλαίσιο όλων των ιδρυτικών Συνθηκών και ως ενιαίο για όλους τους διεθνείς οργανισμούς που καθιdrύονται με αυτές, αν και λειτουργεί κάθε φορά βάσει των κανόνων που ισχύουν σε κάθε ένα από αυτούς.

Όπως υπονοεί και ο τίτλος του πρόκειται για κλασικό όργανο διακρατικού ή διακυβερνητικού χαρακτήρα. Απλό στη σύλληψή του, εκφράζει την αντιπροσώπευση στους κόλπους του των κρατών μελών με μέλη των κυβερνήσεών τους. Η εξάρτησή του από τις κυβερνήσεις το διαφοροποιεί από τα μη εξαρτημένα από αυτές, μεταεθνικά όργανα, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή-Όργανο, συνεργασίας κατά τη φύση του και όχι ενοποίησης, συνεπάγεται για το λόγο αυτό αντιπροσώπευση των κρατών μελών κατά τρόπο ισότιμο: Ένας αντιπρόσωπος ανά κράτος μέλος.

Ο ρόλος του Συμβουλίου είναι πρωτίστως συνδεδεμένος με τη νομοπαραγωγική διαδικασία στο κοινοτικό σύστημα, την οποία μοιράζεται, κατά πρωτότυπο τρόπο, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ στο ενωσιακό σύστημα, ο κυρίαρχος ρόλος του με την περιορισμένη προσφυγή στην ειδική πλειοψηφία το φέρει εγγύς μιας διευθυντηριακής δομής με την κλασική έννοια του όρου.

Σύνθεση:

Το Συμβούλιο ΕΕ απαρτίζεται 'από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο, ο οποίος είναι εξουσιοδοτημένος να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους που αντιπροσωπεύει» Ο κανόνας της εκπροσώπησης σε υπουργικό επίπεδο υφίσταται δύο εξαιρέσεις:

A. Ρητά προβλέπεται από ορισμένες διατάξεις των Συνθηκών της ΕΚ και ΕΕ ότι το Συμβούλιο συνέρχεται σε *επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων*:

1. Απόφαση περί ορισμού της προσωπικότητας που θα ορισθεί Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
2. Απόφαση από καθεστώς «κράτους-μέλους με παρέκκλιση σε καθεστώς συμμετοχής στο κοινό νόμισμα.
3. Απόφαση περί στενότερης συνεργασίας
4. Κυρωτική διαδικασία

B. Το κράτος μέλος μπορεί να αντιπροσωπευθεί από ανώτατο υπάλληλό του. Μπορεί ακόμα να εξουσιοδοτήσει τον υπουργό άλλου κράτους μέλους να παραστεί και να ψηφίσει αντί αυτού, εφόσον το τελευταίο δεν έχει αποδεχθεί και άλλη τέτοια εντολή⁵.

4. Απόφαση Συμβουλίου 93/591 από 8.9.1993

5. Βλ. σχετικά Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 51

Η δομή του Συμβουλίου αρθρώνεται μέσα από τριών ειδών θεσμικά πλαίσια: α) Πλαίσια διοικητικής και λειτουργικής μορφής: *Προεδρία και Γενική Γραμματεία*, β) προπαρασκευαστικά πλαίσια των προς συζήτηση θεμάτων, κυρίως εντός του διαλόγου Επιτροπής-Συμβουλίου και γ) πλαίσια διαμόρφωσης ανεξάρτητης πολιτικής εκτίμησης για τις ανάγκες του Συμβουλίου και κατόπιν εντολής του.

Σύνοδοι και διαδικασία λήψεως αποφάσεων:

Το Συμβούλιο συνέρχεται μετά από πρόσκληση του Προέδρου του, κατά κανόνα με πρωτοβουλία του ίδιου. Η προσωρινή ημερήσια διάταξη επί της οποίας συζητά το Συμβούλιο διαιρείται στο μέρος Α και στο μέρος Β. Στη συζήτηση καλούνται, κατά περίπτωση, τα όργανα που διαθέτουν δικαίωμα πρωτοβουλίας, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ, αλλά μπορεί και να αποφασισθεί η χωρίς την παρουσία τους σύσκεψη. Οι σύνοδοι δεν είναι καταρχήν δημόσιες και καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Δημόσιες, δι' αναμεταδόσεως με οπτικοακουστικά μέσα, είναι οι συζητήσεις για το εξαμηνιαίο πρόγραμμα της Προεδρίας ή το ετήσιο πρόγραμμα της Επιτροπής μετά δε από απόφαση του ίδιου του Συμβουλίου για τις νέες σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται. Το Συμβούλιο προβαίνει σε ψηφοφορία εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο μετά τη συζήτηση από τον Πρόεδρο το αποφασίζει η πλειοψηφία των μελών του, όταν η ψηφοφορία ζητηθεί από ένα μέλος του ή την Επιτροπή και την ΕΚΤ. Για να χωρίσει ψηφοφορία απαιτείται απαρτία της πλειοψηφίας των μελών που κατά τη Συνθήκη μπορούν να ψηφίσουν.

Η δημοσιότητα των εργασιών του Συμβουλίου ρυθμίζεται από τον ΕΣΚ(άρθρο 9). Δημοσιεύονται έτσι δεδομένα σε σχέση με τα αποτελέσματα ψηφοφορίας, της αιτιολογίας ψήφου και τα πρακτικά:

- εκ του νόμου, όταν το Συμβούλιο «ενεργεί ως νομοθέτης»⁶
- εκ του νόμου, όταν το Συμβούλιο καθορίζει κοινή θέση ή προβαίνει σε συνδιαλλαγή στις διαδικασίες της συναπόφασης και της συνεργασίας⁷
- με ομόφωνη απόφαση, όταν το Συμβούλιο καθορίζει κοινή θέση ή καταρτίζει σύμβαση στον τρίτο πυλώνα⁸
- με ομόφωνη απόφαση, όταν το Συμβούλιο καθορίζει κοινή θέση στο δεύτερο πυλώνα⁹
- με απόφαση του Συμβουλίου, όταν το ζητήσει μέλος του.

Πράξεις και συλλειτουργίες:

Το Συμβούλιο εκδίδει τις πράξεις που προβλέπονται στις διατάξεις των Συνθηκών βάσει των οποίων ενεργεί στη συγκεκριμένη περίπτωση. Οι πράξεις αυτές είναι μια ή περισσότερες από μια δέσμη τυπικών πράξεων που, κατά γενικό τρόπο, ορίζει η συνθήκη. Δεν διαθέτει δηλαδή γενική αρμοδιότητα να εκδίδει συγκεκριμένη πράξη ανεξάρτητα από το αντικείμενο και τους όρους που προσδιορίζει διάταξη των Συνθηκών. Συχνά εντούτοις καταλείπεται ευχέρεια επιλογής του είδους της πράξης, οπότε η επιλογή ανήκει πρωτίστως στο όργανο που ασκεί το δικαίωμα της πρωτοβουλίας έκδοσης της πράξης, λαμβανομένων βεβαίως υπόψη και άλλων θεσμικών παραγόντων, όπως το είδος της αρμοδιότητας της Κοινότητας, του οργάνου, της φύσεως της επιδιωκόμενης ρύθμισης και του αντικειμένου της.

6. Κατά το άρθρο 7 ΕΚΣ (1.419)

7. Άρθρα 251 ή 252 ΕΚ (1.418)

8. Άρθρο 34 υπό α και δ ΕΕ

9. Τίτλος V ΕΕ

Το Συμβούλιο αποτελεί κομβικό σημείο στο θεσμικό σύστημα της Ένωσης, τόσο υπό την ενωσιακή όσο και την κοινοτική εκδοχή του. Οι αποφάσεις λαμβάνονται στο επίπεδο του Συμβουλίου είτε προς τήρηση κατευθύνσεων που χαράσσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είτε ως κατάληξη της πολυειδούς αποφασιστικής διαδικασίας εντός της Κοινότητας και της Ένωσης.

Με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατηρεί μια πρωτότυπη όσο και κεφαλαιώδους σημασίας συζυγία μέσα από το δίπτυχο πρόταση/ απόφαση. Με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνεκδίδει νομοθετικές πράξεις σε μια σειρά αντικειμένων ενώ, σε άλλες περιπτώσεις, η διαβούλευση με αυτό μπορεί να λάβει τη μορφή γνώμης του Κοινοβουλίου, συνοδευόμενης ή μη από *προτάσεις τροπολογιών*, ή ακόμα έγκρισης της πράξεως του Συμβουλίου.

Το Συμβούλιο ως «Νομοθέτης»:

Το Συμβούλιο προσδιόρισε τις περιπτώσεις που « ενεργεί με την ιδιότητά του ως νομοθέτη» ανεξαρτήτως της τηρούμενης διαδικασίας λήψεως αποφάσεων, μετατρέποντας έτσι τη λειτουργική εκδοχή της έννοιας κατά τη Συνθήκη σε οργανική. Με τον τρόπο αυτό το Συμβούλιο ιδιοποιείται τον τίτλο του Νομοθέτη, τον οποίο, με βάση τη συμμετοχική αρχή όπως την εκφράζουν χαρακτηριστικά οι προνησθείσες μορφές συζυγίας, μοιράζεται με το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή. Στο άρθρο 7 του Εσωτερικού Κανονισμού του, το Συμβούλιο ορίζει ειδικότερα ότι ενεργεί ως νομοθέτης, όταν « θεσπίζει κανόνες νομικώς δεσμευτικούς εντός των κρατών μελών ή για τα κράτη μέλη, μέσω κανονισμών ή οδηγιών ή αποφάσεων – πλαισίων ή αποφάσεων βάσει των σχετικών διατάξεων των Συνθηκών¹⁰». Αντιδιαστέλλονται δε, προς αυτές οι πράξεις που δεν θεωρούνται νομοθετικού χαρακτήρα οδηγούν δηλαδή στη θέσπιση μέτρων εσωτερικής φύσεως διοικητικών ή δημοσιονομικών πράξεων, πράξεων που αφορούν τις διοργανικές ή διεθνείς σχέσεις ή μη δεσμευτικών πράξεων. Με τον τρόπο αυτό, το Συμβούλιο συνδέει την ιδιότητα του νομοθέτη με εκείνη του παραγωγού κανόνων νομοθετικού χαρακτήρα και όχι γενικά πράξεων με το χαρακτήρα αυτό.

Το Συμβούλιο ως « Διοίκηση»:

Το Συμβούλιο μπορεί να επιφυλάξει σε αυτό εκτελεστικές αρμοδιότητες για τις πράξεις που εκδίδει μόνο σε ειδικές περιπτώσεις. Προκρίθηκε έτσι συγκρότηση των επιτροπών από αντιπροσώπους των κρατών μελών οι οποίοι θα διέθεταν τα αναγκαία προσόντα υπό την προεδρία όμως πάντοτε της Επιτροπής. Η διαταρασόμενη θεσμική ισορροπία από ένα Συμβούλιο που τείνει να ενεργεί ως νομοθέτης, και ως διοίκηση, προκάλεσε τις αντιρρήσεις της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου με αίτημα να θεσπιστούν κανόνες διασφαλιστικοί των προνομίων τους, το οποίο ικανοποιήθηκε μέσω των διαδοχικών αποφάσεων περί επιτροπολογίας του Συμβουλίου.

10. Από την ονοματολογία των πράξεων προκύπτει ότι γίνεται αναφορά και στις τέσσερις ιδρυτικές Συνθήκες (ΕΕ, ΕΚ, ΕΚΑΧ, ΕΚΑΕ)

Το Συμβούλιο ως κυρωτική αρχή:

Προ της διακύβευσης υπέρτερων αξιακών αρχών του δικαίου της Ένωσης από παραβατικές συμπεριφορές των κρατών μελών στο πολιτικό ή το οικονομικό σύστημα, το Συμβούλιο ασκεί τις κυρωτικές εξουσίες:

- Αναστέλλει δικαιώματα κράτους μέλους με ταυτόχρονη υποχρέωση τήρησης από το κράτος αυτό των λοιπών υποχρεώσεών του¹¹.
- Επιβάλλει κυρώσεις κατά του κράτους μέλους που εμμένει στην παρέκκλιση των συστάσεών του προς τήρηση των επιταγών της Οικονομικής Ένωσης¹².

---

11. Βλ. σχετικά Νίκος Σκανδάμης, *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 82

12. Βλ. σχετικά Νίκος Σκανδάμης, *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 83-84

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Όνομασία, ρόλος:

Τρίτο εκ των θεσμικών οργάνων στις ιδρυτικές Συνθήκες είναι η Επιτροπή που αυτοχρίεται «Ευρωπαϊκή Επιτροπή» από «Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων». Όργανο ενιαίο για τις τρεις Κοινοότητες εκφράζει το γενικό συμφέρον της Ένωσης στο σύνολό της κατά τρόπο ανεξάρτητο από τη θέληση των κρατών μελών της.

Στο κοινοτικό σύστημα η Επιτροπή μερίζεται μαζί με το Συμβούλιο τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία. Η Επιτροπή διαθέτει νόμο νομοπροπαρασκευαστικό σε σχέση προς τη βασική νομοπαραγωγική διαδικασία, ρόλο εκτελεστικό και ρόλο κυρωτικό ως προς την τήρηση του συνόλου του κοινοτικού δικαίου.

Αντίθετα στο ενωσιακό σύστημα η Επιτροπή επιτελεί ρόλο εξαιρετικά χρήσιμο από άποψης τεχνο-διοικητικής πολιτικά όμως εμφανώς υποβαθμισμένο, λόγω του διακυβερνητικού χαρακτήρα που διέπει το εν λόγω σύστημα σε σύγκριση με εκείνον που διαδραματίζει στο κοινοτικό.

Σύνθεση:

Η Επιτροπή απαρτίζεται από ανεξάρτητες προσωπικότητες. Οι Επίτροποι δεν δέχονται υποδείξεις τα δε κράτη μέλη δεν προβαίνουν σε αυτές. Σειρά περιοριστικών όρων συνοδεύουν τη γενική αυτή υποχρέωση: α) ασυμβίβαστο προς οιαδήποτε άλλη αμειβόμενοι ή μη θέση, β) υποχρέωση εντιμότητας και διακριτικότητας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Τα μέλη της Επιτροπής, κατά το χρόνο της θητείας τους, δεν επιτρέπεται να ασχολούνται με οποιαδήποτε άλλη εργασία είτε επικερδή είτε όχι¹³. Και για να υπογραμμιστεί ξανά η σημασία των υποχρεώσεων αυτών, τα μέλη της Επιτροπής «όταν αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους, θα δώσουν επίσημη υπόσχεση ότι, και κατά το χρόνο της θητείας τους, θα σέβονται τις υποχρεώσεις, που ανακύπτουν από αυτήν». Ακόμα η συνθήκη προβλέπει ότι «σε περίπτωση παραβίασης των υποχρεώσεων αυτών ύστερα από αίτηση του Συμβουλίου ή της Επιτροπής το Δικαστήριο μπορεί να ορίσει είτε το ενδιαφερόμενο μέλος να παραιτηθεί υποχρεωτικά είτε να στερηθεί του δικαιώματος συντάξεως του ή άλλων ωφελημάτων αντί για εκείνη»¹⁴.

Οι Επίτροποι διορίζονται με κοινή συμφωνία των κρατών μελών σε τέσσερις φάσεις:

- Σε μια πρώτη φάση, το Συμβούλιο με σύνθεση Αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων ορίζει τον Πρόεδρο της Επιτροπής με ειδική πλειοψηφία.
- Σε μια δεύτερη φάση, ορίζει μαζί με τον ορισθέντα Πρόεδρο της Επιτροπής και με ειδική πλειοψηφία τα μέλη της Επιτροπής.
- Σε μια τρίτη φάση η νέα Επιτροπή, ως σώμα, υπόκειται σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- Τέλος η Επιτροπή διορίζεται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία

Είκοσι επίτροποι διορίζονται για θητεία 5 ετών. Η Επιτροπή ενεργεί συλλογικά κατά θεμελιώδη αρχή που διέπει τη θεσμική της υπόσταση. Η αρχή αυτή βασίζεται «στην ισότητα των μελών της επιτροπής κατά τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων»

13. Αν η συμμετοχή σε εθνικές εκλογές δεν αποτελεί «απασχόληση» με την έννοια της Συνθήκης προσχωρήσεως, άρθρο 10 (2), μπορεί κανείς να διερωτάται, με όλα αυτά, κατά πόσο η ενέργεια αυτή είναι «ασυμβίβαστη» με το χαρακτήρα των καθηκόντων τους. Το ίδιο ισχύει για τους υπαλλήλους της Επιτροπής.

14. Βλέπε και το άρθρο 13, της Συνθήκης Συγχωνεύσεως, που αφορά στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να υποχρεώσει ένα μέλος σε παραίτηση σε περίπτωση σοβαρού παραπτώματος.

Οι αποφάσεις λαμβάνονται μόνο από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως. Η Επιτροπή προσδιορίζει τις προτεραιότητές της στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της. Ο Πρόεδρος κατά τη διαμόρφωση του γενικού πλαισίου πολιτικής της Επιτροπής και την ανάθεση έργου στα μέλη της.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής διαρθρώνονται με τη μορφή *Γενικών Διευθύνσεων* που συντονίζονται μεταξύ τους μέσω μιας *Γενικής Γραμματείας* και εξυπηρετούνται νομικά από μια *Νομική Υπηρεσία*.

Σημαντική θέση στις υπηρεσίες της Επιτροπής κατέχουν τα *Ταμεία*. Τα Ταμεία εξασφαλίζουν τη χρηματοδοτική στήριξη μεγάλων πτυχών της κοινοτικής δράσης και δεν αποτελούν αυτοτελείς θεσμικές οντότητες. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για την ίδρυση νέων ταμείων, την αναπροσαρμογή των στόχων τους, τη συνένωση ή την εν γένει διαρρύθμισή τους. Στο πολυσύνθετο έργο που ανατίθεται στην Επιτροπή καθίσταται αναγκαία η σύσταση με πράξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *επιτροπών* συμβουλευτικού χαρακτήρα.

Λειτουργίες:

Η Επιτροπή επιτελεί καίριες λειτουργίες νομοθετικού και εκτελεστικού χαρακτήρα στο *κοινοτικό σύστημα*, απόλυτα εξισορροπημένες από εκείνες που ασκεί το Συμβούλιο. Η Επιτροπή επωμίζεται το έργο της εκτέλεσης των αποφασισθέντων τόσο προς την κατεύθυνση της εξειδίκευσης των γενικών κατά κανόνα ρυθμίσεων που θέσπισε το Συμβούλιο όσο και της εφαρμογής αυτών των ρυθμίσεων με την έννοια μιας διαχειριστικής και υλικής μέριμνας που εκδηλώνεται απτή στην ευρωπαϊκή πράξη. Η Επιτροπή εκπροσωπεί την Κοινότητα στις εργασίες των διεθνών οργανισμών και προσλαμβάνει τη μορφή μιας γενικής γραμματείας ενός διεθνούς οργανισμού σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα, εκφράζοντας απλώς τη βούληση του οργανισμού.

Εξουσίες και αρμοδιότητες:

Οι εξουσίες της Επιτροπής είναι νομοθετικού, εκτελεστικού και διαχειριστικού χαρακτήρα.

Νομοθετικές: Περισσότερο από δικαίωμα, η εξουσία θέσης σε κίνηση από την Επιτροπή της νομοπαραγωγικής διαδικασίας, ειδικά απέναντι στο Συμβούλιο¹⁵, αποτελεί ένα είδος νομικού «μονοπωλίου» ένα προνόμιο πολιτικού χαρακτήρα όσο και ένα νομικό δικαίωμα που απονέμουν σε αυτή οι ίδιες οι ιδρυτικές συνθήκες. Η γενική αποστολή πρωτοβουλίας της Επιτροπής συνίσταται στη σύσταση και την υποβολή προς το Συμβούλιο «προτάσεως», δηλαδή σχεδίου πράξεως ρυθμιστικού περιεχομένου. Το δικαίωμα αυτό συνίσταται στις εξής θεσμικές πτυχές:

1. Αδυναμία του Συμβουλίου να υποκαταστήσει την Επιτροπή στην έναρξη της νομοπαραγωγικής διαδικασίας.
2. Δικαίωμα τροποποίησης από την Επιτροπή του σχεδίου της, όσο δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία θέσπισης της πράξης.
3. Η Επιτροπή διαθέτει το δικαίωμα της απόσυρσης της προτάσεώς της.

Εκτελεστικές: Η Επιτροπή διαθέτει «ιδία εξουσία λήψεως αποφάσεων» και αναπτύσσει ένα ρόλο πολιτικό. Ακόμα «διατυπώνει συστάσεις ή γνώμες επί θεμάτων που αποτελούν αντικείμενο της Συνθήκης ΕΚ.

15. Ενδεχομένως και απέναντι στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για μείζονα ζητήματα που ανάγονται στην Κοινότητα και σε περίοδο έντασης των σχέσεων με το Συμβούλιο ΕΕ.

Εσωκοινοτικό πεδίο:

Η Επιτροπή ασκεί τις αρμοδιότητες που της αναθέτει το Συμβούλιο για την εκτέλεση των κανόνων που θεσπίζει. Η Συνθήκη θέτει στο Συμβούλιο δύο μόνο αρμοδιότητες:

1. Ή να επιφυλάξει εις εαυτό την εκτέλεση των πράξεών του.
2. Ή να περιβάλει την εξουσιοδότησή του προς την Επιτροπή με ασφαλιστικούς όρους¹⁶.

Διεθνές πεδίο:

Η αρμοδιότητα που ασκεί η Επιτροπή κατά τη διαδικασία σύναψης διεθνών συνθηκών της Κοινότητας με τρίτες χώρες τέμνουν εκείνες του Συμβουλίου στο σημείο που οι πολιτικές κατευθύνσεις που χαράσσει το τελευταίο οφείλουν να συναρμοσθούν με το τεχνικό περιεχόμενο των συμβατικών ρυθμίσεων που διαχειρίζεται η Επιτροπή.

Κυρωτικές: Στο πλαίσιο «της μέριμνας για την εφαρμογή της Συνθήκης ΕΚ και των διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτής από τα όργανα» η Επιτροπή διαθέτει σειρά κυρωτικών εξουσιών που μερικές φορές μάλιστα εξελίσσονται σε οιονεί δικαιοδοτικές. Κατά καιρούς της έχουν αποδοθεί διάφορα παραστατικά προσωνύμια, όπως «η συνείδηση» της Κοινότητας ή «ο θεματοφύλακας» των Συνθηκών. Η Επιτροπή διαθέτει εξουσία ελέγχου, ερμηνευτική εξουσία διοικητικού και δικαιοδοτικού τύπου, και αρμοδιότητα κατάγνωσης κυρώσεων¹⁷.

1

---

16. Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 100-101

17 Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 104,105,106.107.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Φυσιογνωμία του οργάνου:

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποτελεί όργανο κεντρικής σημασίας για τη λειτουργία της Νομισματικής Ένωσης: Διαθέτει το αποκλειστικό προνόμιο κοπής του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος, του Ευρώ, και διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της Κοινότητας, κυρίως υπό το πρίσμα της επίτευξης νομισματικής σταθερότητας, η οποία, με τη σειρά της, υπηρετεί την οικονομική πολιτική της Κοινότητας στο θεμέλιό της, τη *σταθερότητα των τιμών*. Η ΕΚΤ αποτελεί υπερεθνικό όργανο, το οποίο εμφανίζει πολλαπλές θεσμικές αναλογίες με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όπως αυτή πλαισιώνεται από το εθνικό στοιχείο προς αντιστάθμιση των ευρειών εξουσιών που διαθέτει: Αφενός μέσω της ένταξής του σε ειδικό θεσμικό μόρφωμα, το Ευρωπαϊκό σύστημα των Κεντρικών Τραπεζών, ΕΣΚΤ, εντός του οποίου συνυπάρχει με τα ομόλογα εθνικά όργανα, τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (εκτ), αφετέρου, μέσω της εποπτείας που ασκούν εφ'ολοκλήρου του ΕΣΚΤ τα κράτη μέλη, κατά τον παρονομαστή εξουσίας όμως που διαθέτουν ως μέλη του Συμβουλίου.

Θεσμικά πλαίσια:

Η ΕΚΤ αποτελεί κοινοτικό όργανο *ειδικών αρμοδιοτήτων*, το οποίο λειτουργεί σε διττό πλαίσιο: ενός *κοινοτικού υποσυστήματος*, του ΕΣΚΤ, και του ευρύτερου κοινοτικού συστήματος, του πολιτικού συστήματος. Στις οργανικές σχέσεις της, η ΕΚΤ αναπαράγει επομένως θεσμικά στοιχεία τόσο του υποσυστήματος όσο και του συστήματος:

Το υποσύστημα του ΕΣΚΤ εξισορροπεί τα θεσμικά στοιχεία του προς όφελος της ΕΚΤ, επικοινωνεί δε με το γενικό κοινοτικό πλαίσιο, στο βαθμό που η ΕΚΤ συμμετέχει στη δράση των άλλων κοινοτικών οργάνων είτε ενεργοποιώντας είτε υποστηρίζοντας την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους¹⁸.

Δομή, σύνθεση και λειτουργία:

Η ΕΚΤ αποτελεί νομικό πρόσωπο συνεστημένο κατά το κοινοτικό δίκαιο με έδρα τη Φραγκφούρτη Γερμανία. Έχει ως αποστολή να διαμορφώνει την τυπική βούληση της Κοινότητας στον τομέα της νομισματικής ένωσης εντός του ΕΣΚΤ στο οποίο κατέχει δεσπύζουσα θέση. Δεν διαθέτουν, αντίθετα, νομική προσωπικότητα ούτε το ΕΣΚΤ, που παραμένει δικαιικό σύνολο προορισμένο να διέπεται από ιδιαίτερους κανόνες στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, ούτε σε εθνικές κεντρικές τράπεζες, το έτερο σκέλος του ΕΣΚΤ, που αποτελούν νομικά πρόσωπα στα οποία αναθέτουν λειτουργίες τόσο η έννομη τάξη που τα συνέστησε όσο και η κοινοτική έννομη τάξη στη βάση μιας σχέσεως υπεροχής επί της εθνικής τους εντολής και στη βάση ενός λειτουργικού αναδιπλασιασμού¹⁹.

1

18.Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 115

19.Βλ. σχετικά Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ.118

Το ΕΣΚΤ, είναι ένα δικαικό υποσύνολο στερούμενο οργανικής υποστάσεως. Δι' αυτού οργανώνεται το πεδίο της νομισματικής ένωσης ώστε να εφαρμοσθούν διατάξεις που ανασυνθέτουν με ειδικό τρόπο τις ενοποιητικές παραμέτρους. Αναδύεται έτσι ένα νομικό υποσύστημα υπερεθνικού χαρακτήρα, υφιστάμενο κατά τούτο του γενικότερου κοινοτικού συστήματος που λειτουργεί απλώς μετεθνικά. Το υποσύστημα διαθέτει δύο σκέλη: την ΕΚΤ και τις κεντρικές εθνικές τράπεζες όλων των κρατών μελών, με ή χωρίς παρέκκλιση. Η ΕΚΤ διαθέτει κατά το κοινοτικό δικαιο νομική προσωπικότητα που είναι η ευρύτερη δυνατή στο πλαίσιο των δικαιών των κρατών μελών.

Η ΕΚΤ δρα στον πυρήνα της λειτουργίας του ΕΣΚΤ:

1. Ενώ το ΕΣΚΤ συναπαρτίζονται οι εκτ/15 πράγματι για τις ανάγκες υπαγωγής του εθνικού στοιχείου στο υπερεθνικό,
2. η διοίκηση του ΕΣΚΤ περιέχεται στο υπερεθνικό στοιχείο με τη μορφή της ΕΚΤ,
3. που όμως πλαισιώνεται- τόσο για τις χώρες χωρίς παρέκκλιση (ζώνη Ευρώ) όσο και για τις χώρες με παρέκκλιση- μέσα από το εθνικό στοιχείο που με τη σειρά του επανεντάσσεται στη δομή της ΕΚΤ και δη στις οργανικές βαθμίδες της.

Τα όργανα της ΕΚΤ είναι δύο. Προσωρινά όμως, όσο η νομισματική ένωση παραμένει ατελής *ratione personae*, είναι τρία: Πάγια όργανα είναι το Διοικητικό Συμβούλιο και η Εκτελεστική Επιτροπή, προσωρινό, το Γενικό Συμβούλιο.

- Η Εκτελεστική Επιτροπή, απαρτίζεται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, και τέσσερα μέλη, όλοι δετούς θητείας. Εκλέγονται με κοινή συμφωνία από « τις κυβερνήσεις των κρατών μελών σε επίπεδο αρχηγών κρατών»²⁰, μεταξύ προσωπικοτήτων εγνωσμένου κύρους περί τα νομισματικά, υπηκοότητας κράτους μέλους. Η εκλογή των μελών χωρεί μετά από σύσταση του Συμβουλίου, διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το ΔΣ της ΕΚΤ.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το κοινό νόμισμα, των «κρατών χωρίς παρέκκλιση». Διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της Κοινότητας την οποία θέτει σε εφαρμογή η Εκτελεστική Επιτροπή δίνοντας τις απαραίτητες οδηγίες στις εκτ. Όταν η ΕΚΤ λειτουργεί στο πλαίσιο της κύριας αποστολής τη, της προαγωγής της νομισματικής σταθερότητας οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία των μελών που διαθέτουν από μια ψήφο. Επί ισοψηφίας ισχύει η ψήφος του προέδρου. Απαρτία στις τακτικές συνεδριάσεις υφίσταται με τα 2/3 των μελών.

1

2

¹ 20. Η οργάνωση των κρατών μελών σε αυτό το ύψος επίπεδο κατά επιταγή της Συνθήκης ΕΚ εμφανίζει, σε μια μοναδική περίπτωση, μια σκιάδη σύγκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που αποφασίζει επί συστάσεως του Συμβουλίου υπό την υπουργική του σύνθεση.

Το τρίτο όργανο της ΕΚΤ, το Γενικό Συμβούλιο, δημιουργήθηκε για να διαχειρίζεται τα ζητήματα που ανακύπτουν από τη συνύπαρξη κρατών εντός ζώνης Ευρώ και εκτός αυτής, «κρατών χωρίς παρέκκλιση» και «κρατών με παρέκκλιση» με τελικό στόχο την προετοιμασία της προσχώρησης των τελευταίων στη ζώνη των πρώτων και για όσο χρόνο απαιτείται. Το Γενικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών όλων των κρατών μελών. Τα καθήκοντά τους ορίζονται με τρόπο περιοριστικό, είναι δε κατά κανόνα συμβουλευτικού χαρακτήρα:

- Προετοιμασία της εφαρμογής της ενιαίας νομισματικής πολιτικής
- Εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας περί προληπτικής εποπτείας

Τεχνική στήριξη, στατιστική ή λογιστική, εντός της οποίας αποφασιστικού χαρακτήρα είναι ο αμετάκλητος καθορισμός της συναλλαγματικής ισοτιμίας των νομισμάτων των κρατών μελών με παρέκκλιση απέναντι σε εκείνα χωρίς παρέκκλιση προκειμένου τα πρώτα να προσχωρήσουν στη ζώνη Ευρώ²¹.

Φάσμα καθηκόντων:

Το ΕΣΚΤ έχει ως αντικείμενο την άσκηση της νομισματικής πολιτικής υπό την ευρεία της έννοια. Οι εξουσίες και οι αρμοδιότητες που ανήκουν στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής επιμερίζονται μεταξύ των κοινοτικών θεσμών με τον ακόλουθο τρόπο:

1. Στο ΕΣΚΤ ανήκει η « χάραξη και η εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της Κοινότητας»,
2. Στην ΕΚΤ ανήκει κατ' αποκλειστικότητα το εκδοτικό προνόμιο του ενιαίου νομίσματος.
3. Στο Συμβούλιο ανήκει κατά βάση η άσκηση της πολιτικής συναλλαγματικών ισοτιμιών απέναντι στις τρίτες χώρες²².

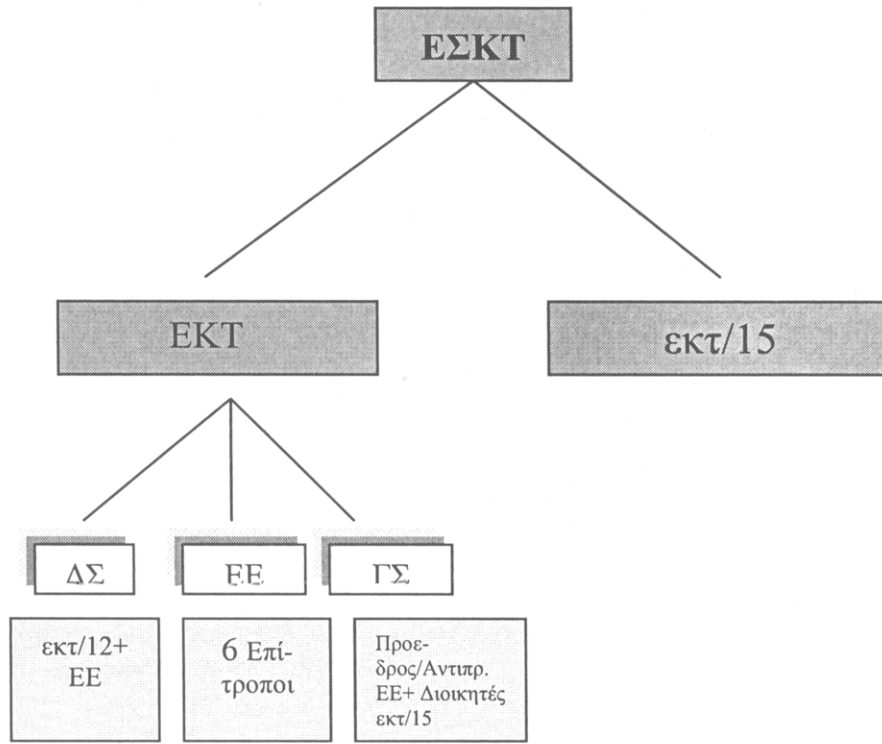
Σε σχέση με τα ανωτέρω θεματικά αντικείμενα, η ΕΚΤ ενεργεί, ως αφετηρία και ταυτόχρονη ανώτατη βαθμίδα δράσης του ΕΣΚΤ, μέσω αρμοδιοτήτων που λαμβάνουν τις εξής μορφές:

1. Αρμοδιότητες νομοθετικού χαρακτήρα
2. Αρμοδιότητες συμβουλευτικού χαρακτήρα
3. Αρμοδιότητες κυρωτικού χαρακτήρα
4. Αρμοδιότητες διαχειριστικού χαρακτήρα

21. Η Συνθήκη ΕΚ κάνει λόγο στα οικεία άρθρα για ECU, που προορίζεται να καταστεί αυτοτελής και ενιαίο νόμισμα (άρθρο π.χ. 123 ΕΚ), μετονομαζόμενο σε Ευρώ.

22. Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 129

Διάγραμμα 1

ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Εκδιδόμενες πράξεις:

Η ΕΚΤ διαθέτει για την επιτέλεση των καθηκόντων της ολόκληρη την τυπολογία των κοινοτικών πράξεων πλην των οδηγιών: *Κανονισμούς, αποφάσεις, συστάσεις και γνώμες*. Οι κανονισμοί εκδίδονται στις περιπτώσεις που προβλέπουν διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ και του Καταστατικού ή πράξεις του Συμβουλίου. Αντίθετα οι αποφάσεις είναι το σύνηθες νομικό μέσο δράσης. Οι γνώμες αποτελούν εύπλαστο μέσο παρεμβολής της ΕΚΤ στην κοινοτική και την εθνική νομοπαραγωγική διαδικασία. Η σύσταση αποτελεί επίσης ένα γενικό νομικό μέσο, το οποίο εκφράζει τη νομοθετική πρωτοβουλία της ΕΚΤ. Λόγω της ιεραρχικής θέσης της ΕΚΤ απέναντι στις εκτ γίνεται ευρεία χρήση των νομικών μέσων των κατευθυντηρίων γραμμών και των οδηγιών προς αυτές.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Ονομασία, ρόλος:

Πρώτο στην κατάταξη των οργάνων κατά τις οικείες διατάξεις των Συνθηκών των Κοινοτήτων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκφράζει τη θέληση των λαών της Ευρώπης μέσω των εκλεγμένων αντιπροσώπων τους.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο λειτούργησε πάντοτε ως ενιαίο κοινοτικό όργανο. Αμέσως με την ίδρυση της ΕΟΚ και της ΕΚΑΕ χώρισε ενοποίηση των συνελεύσεων τους με την προουφιστάμενη συνέλευση της ΕΚΑΧ βάσει παράλληλης συμφωνίας προς τη Συνθήκη της Ρώμης « περί ορισμένων κοινών οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων». Λειτούργησε εξάλλου από πολύ νωρίς υπό την ονομασία « Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο»²⁴, αν και οι ιδρυτικές Συνθήκες κατέγραψαν τη μετονομασία αυτή μόλις με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 λόγω της παρατεταμένης αντίδρασης της Γαλλίας να αναγνωρίσει στη συνέλευση χαρακτήρα κοινοβουλίου, έστω και συμβολικά, σε αντιστοιχία προς τα εθνικά κοινοβούλια.

Γνήσια πολιτικό όργανο, το Κοινοβούλιο επιτελεί ρόλο ο οποίος υφίσταται της παραδοσιακής νομοθετικής λειτουργίας που το χαρακτήριζε στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής παράδοσης. Η ίδια η σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου « από αντιπροσώπους των λαών των κρατών που έχουν συνενωθεί στην Κοινότητα» υποδηλώνει μια πολιτική διαφοροποίηση από τα ισχύοντα στο εσωτερικό πεδίο: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πρέπει ακόμα να νοείται σε σχέση προς μια εκτελεστική εξουσία που κυριαρχεί στο διεθνές πεδίο και λιγότερο σε σχέση προς την εκτελεστική εξουσία που συγκροτείται στο εσωτερικό πεδίο, που κατ' αντιστοιχία θα εκπροσωπούσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τον αφυπνιστικό ρόλο των συνειδησεων επιτελεί με επιτυχία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Σύνθεση, οργάνωση και λειτουργία:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο λειτουργεί σε τρεις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, Στρασβούργο, Βρυξέλλες, και Λουξεμβούργο, σε μια προσωρινότητα που διαρκεί εν αναμονή συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών περί της οριστικής του έδρας.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελείται από « αντιπροσώπους των λαών των κρατών που έχουν συνενωθεί στην Κοινότητα». Ο αριθμός τους δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 732, σήμερα δε ανέρχεται σε 626. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται με βάση την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και όχι του κράτους μέλους του οποίου είναι υπήκοοι. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι μόνο υπήκοοι των κρατών μελών μπορούν να εκλεγούν μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στο βαθμό όμως που η εκλογή οργανώνεται ακόμη κατά περιφέρειες που αντιστοιχούν προς χώρες, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορούν να εκλεγούν σε χώρα- περιφέρεια της οποίας δεν έχουν την ιθαγένεια, εφόσον βέβαια συμπεριληφθούν σε εκλογική λίστα της χώρας αυτής.

Οι αντιπρόσωποι του Κοινοβουλίου « εκλέγονται με καθολική και άμεση ψηφοφορία» για περίοδο 5 ετών. Η διαδικασία εκλογής εξακολουθεί να διέπεται από το εθνικό δίκαιο με εξαίρεση ορισμένους ελάχιστους ενιαίους κανόνες τους οποίους θέτει η ίδια η Πράξη του 1976 θεσπίζοντας την άμεση και καθολική ψηφοφορία.

² Τα μέλη του Κοινοβουλίου, οι βουλευτές, αποτελούν, ως ανεξάρτητες προσωπικότητες που εκφράζουν τη βούληση των λαών της Ευρώπης μέσα από τη νομιμοποίη-

¹ 24. Με το ψήφισμά του της 30.3.1962, αφού προηγουμένως αυτοονομάστηκε Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Συνέλευση».

ση που τους παρέχει η άμεση εκλογή τη βασική πολιτική βαθμίδα του Κοινοβουλίου.

Οι βουλευτές οργανώνονται με βάση την πολιτική τους τοποθέτηση σε πολιτικές ομάδες τις οποίες συγκροτούν αυτοί οι ίδιοι με βάση δε το κοινοβουλευτικό έργο που οφείλουν να παράγουν, σε κοινοβουλευτικές επιτροπές.

Τα όργανα του Κοινοβουλίου είναι το Προεδρείο και οι Διασκέψεις των Προέδρων:

A. Το Προεδρείο σύγκεται εκ του Προέδρου του Κοινοβουλίου, των 14 αντιπροέδρων και των 5 κοσμητόρων, που εκλέγονται από το Κοινοβούλιο με μυστική ψηφοφορία για δύομισι έτη. Ο Πρόεδρος και οι αντιπρόεδροι εκπροσωπούν αυτό στις διεθνείς σχέσεις.

B. Σημαντικότερη από τις Διασκέψεις των Προέδρων είναι η Διάσκεψη των Προέδρων. Αποτελείται από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου και τους Προέδρους των πολιτικών ομάδων. Επιδιώκει την επίτευξη συναινέσεως σχετικά με θέματα για τα οποία της ζητείται να αποφανθεί, το χειρισμό των σχέσεων του Κοινοβουλίου με τα άλλα όργανα της Ένωσης, τα εθνικά Κοινοβούλια ή τις τρίτες χώρες, για την κατανομή του έργου των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Εξουσίες και αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου²⁵:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παραμένει σε όλη την έκταση των εξουσιών και των αρμοδιοτήτων του, το όργανο που επιτελεί τον πολιτικό έλεγχο στην Ένωση. Ως πολιτικός έλεγχος πρέπει να νοείται ένας εποπτικός ρόλος, το ελεγκτικό αποτέλεσμα του οποίου συνίσταται περισσότερο στην παροχή εξηγήσεων και στις συνέπειες που αυτές θα επέφεραν επί της συμπεριφοράς άλλων πολιτικών δυνάμεων μέσα στα κράτη μέλη ή την Κοινότητα παρά στο κυρωτικό αποτέλεσμα στο οποίο ευθέως θα οδηγούσε μια τέτοια διαδικασία διαφάνειας. Ο έλεγχος αυτός είναι εμφανώς ανισοσκελής στο κοινοτικό και το ενωσιακό σύστημα.

Το Κοινοβούλιο διαθέτει το μέγιστο της πολιτικής-ελεγκτικής του εξουσίας στο κοινοτικό σύστημα. Η εξουσία του προσλαμβάνει τις ακόλουθες μορφές:

A. Άμεσος πολιτικός έλεγχος των οργάνων ως προς το σύνολο ή πτυχές της δράσης του:

1. Κοινοβουλευτικός έλεγχος: Οι εξουσίες που συνιστούν τον κοινοβουλευτικό έλεγχο αφορούν στο σύνολο των οργάνων δράσης, εκτείνονται δε και σε ορισμένα όργανα ελέγχου. Η διαφοροποίηση των μέσων ελέγχου αναλόγως του οργάνου είναι χαρακτηριστική των θεσμικών ισορροπιών μέσα στην Κοινότητα.
  - i. Έλεγχος Ευρωπαϊκού Συμβουλίου
  - ii. Έλεγχος Συμβουλίου Ευρωπαϊκής Ένωσης
  - iii. Έλεγχος Ευρωπαϊκής Επιτροπής
  - iv. Πολιτικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου
  - v. Πολιτικός έλεγχος Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας
  - vii. Πολιτικός έλεγχος όλων των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας
2. Εξουσία επί διορισμών
3. Αρμοδιότητα επί αναφορών

B. Έμμεσος έλεγχος των οργάνων δράσης μέσω της άσκησης επ' αυτών πίεσης δια της υποβολής τροπολογιών επί των σχεδίων πράξεών τους ή της άσκησης δικαιώματος αρνησικυρίας.

Η αναβάθμιση της πολιτικής και της νομικής του θέσεως περιορίστηκε πράγματι στην άσκηση εμμέσων μορφών ελέγχου της νομοπαραγωγικής διαδικασίας στο πλαίσιο της συμμετοχικής αρχής κυρίως δια της εντονότερης εμπλοκής του στις ενδιάμεσες φάσεις αυτής της διαδικασίας.

Ο πολιτικός έλεγχος του Κοινοβουλίου κατά τη νομοπαραγωγική διαδικασία εμφανίζει έτσι διαβαθμίσεις κατά την ένταση και αποδίδει μια εικόνα που θα μπορούσε να συνοψισθεί ως εξής:

- Δικαίωμα πρωτοβουλίας για τη θέσπιση των ρυθμίσεων,
- Συμβουλευτικός ρόλος στη νομοπαραγωγική διαδικασία
- Μετάβαση από ένα συμβουλευτικό σε ένα εγκριτικό ρόλο του Κοινοβουλίου κατά τη διαδικασία σύναψης διεθνών συνθηκών της Κοινότητας
- Πολιτικός έλεγχος κατά τη διαδικασία «ψήφισης» του κοινοτικού γενικού προϋπολογισμού
- Καταληκτικός πολιτικός έλεγχος επί της κοινής θέσεως του Συμβουλίου κατά τη νομοπαραγωγική διαδικασία²⁶.

1

1

---

¹ 26. Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 158-170

II. Δικαιοδοτικός Έλεγχος
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Ιστορικό, πηγές:

Το Δικαστήριο κατέστη, για λόγους οργανωτικού εξορθολογισμού, κοινό όργανο και για τις τρεις Κοινότητες αμέσως μετά την υπογραφή των σχετικών ιδρυτικών Συνθηκών, παρέμεινε δε ταυτόχρονα το ενιαίο δικαιοδοτικό όργανο για την κοινοτική έννομη τάξη παρά τις οργανικές εκπτώξεις του. Η ανάγκη υπάρξεως μιας ενιαίας δικαιοδοτικής πολιτικής στα θέματα ερμηνείας και εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου επέβαλε τη λογική οργάνωσης ενός ακυρωτικού δικαστηρίου το οποίο συναιρεί όλες τις ενδεχόμενες δισταμένες απόψεις περισσότερων δικαστηρίων. Επέβαλε δηλαδή να παραμείνει το ΔΕΚ ενιαίο και μοναδικό στο θεσμικό ρόλο που του επιφυλάσσουν οι ιδρυτικές Συνθήκες παρά την ανάγκη δημιουργίας πολλών δικαστηρίων στους κόλπους του. Επομένως ο ρόλος ΔΕΚ υπόκειται ταυτόχρονα σε δύο χρήσεις: Το ΔΕΚ είναι το δικαιοδοτικό όργανο της κοινοτικής έννομης τάξης, αδιαφόρως εάν ενεργεί, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως ΔΕΚ εν στενή έννοια, ως ΠΕΚ ή ως ΔΤ. Το ΔΕΚ όμως είναι το δικαιοδοτικό μόρφωμα συγκεκριμένης σύνθεσης, που διαθέτει ακέραιη την απονεμόμενη από τις ιδρυτικές Συνθήκες εξουσία, έστω και αν από αυτή αφαιρέθηκαν ορισμένα είδη διαφορών για να υπαχθούν σε άλλες οργανικές μορφές του ίδιου Δικαστηρίου, κατά τρόπο πάντοτε που να μπορεί να ελεγχθεί εντέλει η ουσιαστική κρίση που αυτές παρέχουν. Θα μπορούσε πράγματι να υποστηριχθεί ότι, υπό το βάρος του δικαστικού φόρτου στο χώρο που καλύπτει ο πρώτος πυλώνας αλλά και της εξειδίκευσης που απαιτεί το φάσμα των θεμάτων του, το ΔΕΚ δημιούργησε περισσότερες οργανικές υποστάσεις, όχι τόσο στο πλαίσιο της οργανικής αντίληψης αλλά στο πλαίσιο μιας συναιρούμενης δικαστικής κρίσης, η οποία θα πρέπει να προκύψει τελικά από το ένα και μοναδικό δικαιοδοτικό όργανο που προβλέπουν οι ιδρυτικές Συνθήκες: Οι δικονομικοί δηλαδή κανόνες εξασφαλίζουν τις προϋποθέσεις μιας απρόσβλητης δικαστικής κρίσης που κατισχύει κάθε άλλης, ιδίως εθνικής, χωρίς να παρίσταται ανάγκη προσφυγής σε ένα οργανικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης, στο πλαίσιο του οποίου περισσότερα δικαιοδοτικά όργανα συνιστούν, ως ΔΕΚ, μια ιεραρχική δομή. Το Δικαστήριο επομένως συνιστά, από την άποψη αυτή, ένα *όργανο-σύστημα*.

Σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες²⁷, το Δικαστήριο πρέπει να διασφαλίσει, ότι ο νόμος τηρείται στην ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών αυτών. Στην πραγματικότητα το Δικαστήριο είναι το μοναδικό όργανο, ολοκληρωτικά ανεξάρτητο, που ο μοναδικός στόχος του είναι τα συμφέροντα της κοινότητας. Η άποψη αυτή είναι σπουδαιότερη επειδή το Συμβούλιο ενεργεί περισσότερες φορές ως διακυβερνητική σύσκεψη, όπου κάθε μέλος υπερασπίζεται τα συμφέροντα της χώρας του.

Συν τω χρόνω διαμορφώθηκε για το Δικαστήριο ένα σύστημα πηγών, που εμφανίζεται σήμερα ως εξής:

1

27. Το βασικό αυτό κείμενο- αφορά το ρόλο του Δικαστηρίου- είναι πρακτικά ταυτόσημο στο άρθρο 31 της ΕΚΑΧ, στο άρθρο 164, της Ε.Ο.Κ. και στο άρθρο 136 της Euratom.

Βλ. σχετικά, Mathijssen, Οδηγός στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Δίκαιο, Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 313.

1. Οι διατάξεις των ιδρυτικών Συνθηκών, που αφορούν την οργάνωση του δικαστηρίου και θεμελιώνουν την αρμοδιότητά του,
2. Το Πρωτόκολλο περί Οργανισμού του Δικαστηρίου, προσαρτημένο στις Συνθήκες, το οποίο περιέχει την πλήρη οργανωτική βάση του Δικαστηρίου και τις βασικές δικονομικές αρχές του,
3. Οι Αποφάσεις του Συμβουλίου περί ιδρύσεως του ΠΕΚ και προσεχώς των ΔΤ,
4. Οι Κανονισμοί Διαδικασίας, χωριστοί για το ΔΕΚ και το ΠΕΚ, οι οποίοι περιέχουν λεπτομερείς δικονομικούς κανόνες σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου²⁸.

Η λειτουργία ενός Δικαστηρίου υποχρεωτικής δικαιοδοσίας για τα συμβαλλόμενα μιας συνθήκης ιδρυτικής ενός διεθνούς οργανισμού όσο και για τα ίδια τα κοινά όργανα αυτού του οργανισμού είναι κεντρικής σημασίας για το Κοινοτικό σύστημα:

A. Εκφράζει σε θεσμικό επίπεδο την τομή που επιχειρούν τα ιδρυτικά κράτη ως προς τον τρόπο που επιλύουν εφεξής τις διαφορές τους σε σχέση με το χώρο της οικονομίας και σε σύγκριση με όσα παραδοσιακά ισχύουν στο διεθνές δίκαιο:

I. Όλες οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ αυτών και των κοινοτικών οργάνων, οι οποίες συνδέονται με την ερμηνεία και εφαρμογή των ιδρυτικών Συνθηκών, επιλύονται υποχρεωτικά από το Δικαστήριο.

II. Επί πλέον, σε όλες τις περιπτώσεις, η λύση παρέχεται ως νομική. Προσφέρει δηλαδή τα εχέγγυα μιας κρίσεως βασισμένης σε αντικειμενικά κριτήρια, σε αντίθεση προς τις λύσεις που θα μπορούσε να διανοίξει η πολιτική προσέγγιση του ζητήματος με βάση την επιείκεια και το συμβιβασμό, στοιχεία που θα προσιδίαζαν σε ένα δικαστήριο με ευρύτερες αρμοδιότητες ή μια επιτροπή συμφιλίωσης. Επομένως το κύρος του Δικαστηρίου στηρίζεται στην αυστηρότητα του κανόνα δικαίου με την έννοια της ισότητας κατά την εφαρμογή του επί όλων των υποκειμένων του και όχι την ικανότητα του Δικαστηρίου να αναζητεί λύσεις που προσπορίζουν πολιτικές ισορροπίες.

III. Ο ρόλος του ΔΕΚ, ως δικαστηρίου υποχρεωτικής δικαιοδοσίας και δη αποκλειστικής αρμοδιότητας, έχει ως συνέπεια την απαγόρευση δύο εθιμικών κανόνων του διεθνούς δικαίου: της αρχής της αυτοδικίας και της αρχής της αμοιβαιότητας.

B. Η εξασφάλιση της νομιμότητας ως απόλυτης γενικής αρχής για τη λειτουργία ενός μεταεθνικού συστήματος, αποτελεί προϋπόθεση ώστε να καταστεί να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη του συστήματος με τρόπο δυναμικό προς την κατεύθυνση ενός ενοποιητικού αποτελέσματος που συνεχώς αναζητείται κατά την πορεία από ένα δικαστήριο με ερμηνευτικές εξουσίες συνταγματικού χαρακτήρα, όπως το ΔΕΚ.

I

Σύνθεση και οργάνωση:

¹ 28.EE L 176, 4.7.1991 και τροποποιήσεις, καθώς και EE L, 30.5.1991, καθώς και τροποποιήσεις (Οι εν λόγω κανονισμοί διαδικασίας παρατίθενται ενοποιημένη στα Κείμενα β του παρόντος Εγχειριδίου).

Οι δικαστές. Το ΔΕΚ σύγκεται εκ 15 δικαστών, έναν από κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα με την αρχή της ισότητας των συμβαλλομένων κυρίαρχων κρατών στις ιδρυτικές Συνθήκες. Η ρύθμιση αυτή επιβάλλεται για το μείζον ζήτημα της ερμηνείας των εκ των Συνθηκών δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των κρατών μελών.

¹Το Δικαστήριο συνεδριάζει έγκυρα μόνο με περιττό αριθμό δικαστών για να καταλήγει πάντοτε σε απόφαση κατά πλειοψηφία. Η παρουσία εθνικού δικαστή στη σύνθεση του Δικαστηρίου αποτελεί ουσιώδη πολιτική εγγύηση για την εκπροσώπηση της εθνικής έννομης τάξης του κράτους μέλους ως προϊόντος συγκεκριμένης πολιτικής οργάνωσης και φιλοσοφίας. Κατά τα λοιπά όμως το πρόσωπο του δικαστή εκφεύγει πλήρως της εθνικής σφαίρας και τάσσεται αποκλειστικά στην υπηρεσία του κοινοτικού συμφέροντος²⁹. Οι δικαστές διορίζονται δια κοινής συμφωνίας από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών για θητεία 6 ετών³⁰, επιλέγονται δε μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν εγγύηση ανεξαρτησίας και διαθέτουν νομικό κύρος.

Γενικοί Εισαγγελείς. « Το Δικαστήριο επικουρείται» από Γενικούς Εισαγγελείς. Ο ρόλος τους συνίσταται στη διατύπωση δημόσια αιτιολογημένων προτάσεων επί των εκδικαζομένων υποθέσεων προς το Δικαστήριο με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία.

Ο Γραμματέας, διορίζεται από το Δικαστήριο για κάθε δικαιοδοτικό μόρφωμα υπό όρους και προϋποθέσεις ανάλογες προς του δικαστή. Προϊσταται του προσωπικού του Δικαστηρίου υπό την εποπτεία του Προέδρου και συνεπικουρείται από Βοηθούς Γραμματείς.

Εισηγητές. Δικαστές και Γενικοί Εισαγγελείς συνεπικουρούνται από Εισηγητές, οι οποίοι συμμετέχουν στην ουσιαστική προπαρασκευή των υποθέσεων και για το λόγο αυτό παρέχουν εγγυήσεις αμεροληψίας και γνώσης ανάλογες προς των δικαστών, υποκείμενοι στις ίδιες υποχρεώσεις τηρήσεως του απόρρητου των υποθέσεων δια της δόσεως όρκου³¹.

Οι λειτουργικοί σχηματισμοί του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο παραμένει διαρκώς σε λειτουργία, πλην των δικαστικών διακοπών που μπορεί να ορίσει. Για την καλύτερη διεκπεραίωση του έργου του το Δικαστήριο συγκροτεί τμήματα από τα μέλη του: Το μεν ΔΕΚ συνέρχεται σε τριμελή, πενταμελή ή ενδεκαμελή σύνθεση το δε ΠΕΚ, σε μονομελή, τριμελή και πενταμελή. Σε ολομέλεια συνεδριάζει το Δικαστήριο όταν το αποφασίζει τι ίδιο ή όταν το ζητήσει κράτος μέλος ή κοινοτικό όργανο με την ιδιότητα του διαδίκου.

¹ 29. Στην αρχική Κοινότητα των 6 η σύνθεση του Δικαστηρίου ήταν 7μελής. Σε όλες τις άλλες εκδοχές της Κοινότητας αντικατόπριζε τη σύνθεση των κρατών μελών της Κοινότητας. Η δυνατότητα αύξησης του αριθμού των δικαστών ισχύει, μετά τη Συνθήκη της Νίκαιας, μόνο για το ΠΕΚ.

30. Ο διορισμός τους γίνεται δια της μεθόδου της μερικής ανανέωσης ανά 3ετία (άρθρο 223 παρ. 2 ΕΚ)

31. Τρεις για τους Δικαστές και Γενικούς Εισαγγελείς του ΔΕΚ, δυο για τους Δικαστές του ΠΕΚ. Οι δικαστές και Γενικοί Εισαγγελείς περιβάλλονται με προνόμια και υποχρεώσεις που αρμόζουν στο αξίωμά τους. Σε μικρότερο βαθμό ο Γραμματέας και οι Βοηθοί Εισηγητές. Απολαύουν ετεροδικίας, που αίρεται μόνο μετά από απόφαση του Δικαστηρίου συνεδριάζοντας εν ολομέλεια, υπάγονται δε, μετά από τέτοια άρση, στην κρίση μόνον ανώτατου εθνικού δικαστηρίου. Σειρά άλλων προνομίων και ασυλιών απονέμονται στους ανωτέρω, καθώς και στο Γραμματέα και στους Βοηθούς Εισηγητές. Απέναντι στα προνόμια αυτά, επιβάλλονται υποχρεώσεις, όπως η πλήρης αμεροληψία, η τήρηση του απορρήτου των διασκέψεων, το ασυμβίβαστο προς κάθε πολιτικό ή διοικητικό λειτουργήμα, καθώς και κάθε επαγγελματική δραστηριότητα, η υποχρέωση εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή μετά την παύση των καθηκόντων τους ορισμένων πλεονεκτημάτων.

Στο Δικαστήριο έχουν απονεμηθεί ειδικές αρμοδιότητες. Συγκεκριμένες κατηγορίες διαφορών και μόνο αυτές μπορούν να αχθούν ενώπιόν του. Πρόκειται για διαφορές, που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως αφορώσες κυρίως τους πρωταγωνιστές της ενοποίησης ή άλλως στους προνομιούχους διαδίκους, όπως είναι τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά όργανα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η συμπεριφορά των τελευταίων απέναντι στους διοικούμενους της Κοινότητας, φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Όσες μορφές προσφυγών διανοίγονται έτσι στα κράτη μέλη, τα κοινοτικά όργανα ή τους διοικούμενους συνιστούν πράγματι αποκλειστικές διαδικασίες, επειδή στις περισσότερες από αυτές, δε χωρεί η κρίση του εθνικού δικαστή. Μπορεί έτσι να γίνει λόγος για αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Υπό αυτό το πρίσμα, εκεί όπου εξαντλείται η αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, αναβιώνει η εθνική.

Το Δικαστήριο εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή της παρούσας Συνθήκης. Επομένως το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να υποκαταστήσει τον κοινοτικό νομοθέτη, μετατρέπόμενο σε δικαστή-νομοθέτη, οσάκις του ζητείται στο πλαίσιο προσφυγής να καλύψει κενό του κοινοτικού κανόνα που συνεπάγεται άσκηση της νομοθετικής εξουσίας. Αρνήθηκε έτσι να καλύψει το κενό του κοινοτικού δικαίου σχετικά με την οφειλή τόκων υπερημερίας ή την παραγραφή παραβάσεως του ανταγωνισμού. Καίτοι στις υποθέσεις αυτές προέβη στην κάλυψη των εν λόγω κενών αναγνωρίζοντας την ύπαρξη των σχετικών θεσμών στο κοινοτικό δίκαιο, αρνήθηκε τελικά να προσδιορίσει το ύψος των τόκων ή τη διάρκεια της παραγραφής, επειδή αυτό υπερέβαινε το καθήκον της ερμηνείας, συνιστούσε πράγματι πολιτική επιλογών που προσιδιάζει στον κοινοτικό νομοθέτη, ισοδυναμεί συνεπώς προς την υπέρβαση της δικαιοδοτικής του εξουσίας³².

Είδη αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου:

Το έργο του Δικαστηρίου ποικίλει εξαιρετικά, επειδή είναι υποχρεωμένο να ασκεί πολλά καθήκοντα: διοικητικό δικαστήριο (νομιμότητα Κοινοτικών μέτρων, αποζημίωση ζημιών), ποινικό δικαστήριο (απόλυση μελών της Επιτροπής), εσωτερικό διοικητικό δικαστήριο (αγωγές των υπαλλήλων) διεθνές δικαστήριο (διαστάσεις ανάμεσα στα κράτη μέλη και ανάμεσα στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη), συνταγματικό δικαστήριο (συμμόρφωση των διεθνών συμφωνιών με τις Συνθήκες), δικαστήριο αστικής δικαιοδοσίας (απόδοση αρμοδιότητας με συμβόλαια συναπτόμενα με την Κοινότητα)³³.

Ως διεθνές λειτουργεί το Δικαστήριο:

1. Όταν επιλύει διαφορές μεταξύ κρατών μελών
2. Όταν επιλύει διαφορές μεταξύ ενωσιακών οργάνων και κρατών μελών

Ως συνταγματικό:

1. Όταν επιλύει διαφορές μεταξύ κοινοτικών οργάνων ή κοινοτικών οργάνων και κρατών μελών
2. Όταν παρέχει την έγκυρη ερμηνεία σε σχέση με το ακριβές περιεχόμενο των διατάξεων των ιδρυτικών Συνθηκών

1

¹ 32. ΔΕΚ 27 και 39/59, Campolongo, Συλλ. Νομολ. VI, ΔΕΚ 41/69, Chemiefarma, Συλλ. Νομολ. 1970, 726-7. Βλ. διεξοδικά Ν. Σκανδάμη, Η άγραφη ενοποίηση στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Το ευρωπαϊκό κοινοδικαίο, Αθήνα 1981, 152, 236
33. Βλ. σχετικά, Mathijssen, Οδηγός στο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο, Εκδόσεις Παπαζήση

Ως διοικητικό λειτουργεί το Δικαστήριο, όταν επιλύει διαφορές των διοικούμενων της Κοινότητας και των οργάνων της σχετικά με το κύρος των πράξεων των τελευταίων ή των παραλείψεών τους ή ως προς τις συνέπειες της παρανόμου και ζημιογόνου συμπεριφοράς όλων των ανωτέρω καθώς και μεταξύ των κοινοτικών υπαλλήλων και της Κοινότητας σχετικά με το κύρος των πράξεων της τελευταίας ή της ζημιογόνου συμπεριφοράς της που ανάγονται στις εν λόγω σχέσεις ή ακόμα σχετικά με τη νομιμότητα των κυρώσεων εκ της πειθαρχικής δίωξης των εν λόγω υπαλλήλων.

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ρόλος και ιστορικό:

Το ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ Συνέδριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι σύνδρομος για την Κοινότητα της θέσπισης ενός συστήματος ίδιων εσόδων και της συνακόλουθης προς αυτό διαδικασίας ψήφισης και εκτέλεσης ενός κοινοτικού προϋπολογισμού με αποφασιστικό το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το Ελεγκτικό Συνέδριο εγγράφεται ως θεσμικό όργανο των Κοινοτήτων όχι όμως ως όργανο εντός του ενωσιακού συστήματος, αφού η ένωση στερείται ιδίου προϋπολογισμού και στηρίζεται καταρχήν σε εκείνον των Κοινοτήτων. Το Ελεγκτικό Συνέδριο « εξασφαλίζει τον έλεγχο των λογαριασμών». Ο έλεγχος αφορά στο σύνολο των εσόδων και των εξόδων της Κοινότητας αλλά και κάθε οργανισμού που ιδρύεται από αυτήν. Ο έλεγχος συνίσταται στην εξακρίβωση της νομιμότητας και της κανονικότητας της πραγματοποιήσεως των εσόδων και εξόδων.

Σύνθεση, οργάνωση, λειτουργία:

Δεκαπενταμελούς συνθέσεως, το Ελεγκτικό Συνέδριο « αποτελείται από έναν υπήκοο κάθε κράτους μέλους». Τα μέλη του διορίζονται για θητεία 6 ετών. Το Ελεγκτικό Συνέδριο « ενεργεί ως σώμα» μπορεί όμως να δημιουργήσει στους κόλπους του τμήματα με δυνατότητα αποφάσεως. Κατά τα λοιπά αποφασίζει ως συλλογικό όργανο με βάση κατά κανόνα την πλειοψηφία των μελών του³⁴.

Εξουσίες και αρμοδιότητες:

Το Ελεγκτικό Συνέδριο υπηρετεί την ιδέα της χρηστής διοίκησης. Το ίδιο το Ελεγκτικό Συνέδριο την εννοεί « όχι μόνο ως υποχρέωση διακρίβωσης της δημοσιονομικής ορθοδοξίας των ενεργειών που πραγματικά εκτελέστηκαν για τους στόχους που έθεσε η Κοινότητα αλλά και της αξιολόγησης των μέσων που προκρίθηκαν ως τα πλέον πρόσφορα, δηλαδή ως τα λιγότερο επαχθή και τα πλέον αποτελεσματικά»³⁵.

Εξωτερικός έλεγχος:

Κατά το γαλλικό πρότυπο, το Ελεγκτικό Συνέδριο ενεργεί έλεγχο μόνον a posteriori υπό την έννοια ότι ο έλεγχος χωρεί μετά την πραγματοποίηση της πληρωμής πριν όμως κλείσει η οικονομική χρήση. Πράγματι τα κοινοτικά όργανα αποστέλλουν ανά 3μηνία τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με τα έσοδα και τις δαπάνες επί των ποίων το Ελεγκτικό Συνέδριο μπορεί να ζητήσει διευκρινήσεις και να προβεί σε ελέγχους.

Γνωμοδοτική λειτουργία:

Το Ελεγκτικό Συνέδριο προβαίνει στη διατύπωση γνωμοδοτήσεων τις οποίες άλλοτε του επιφυλάσσουν οι Συνθήκες άλλοτε αιτούνται από τα άλλα κοινοτικά όργανα.

Τεχνική υποστήριξη που το Ελεγκτικό Συνέδριο οφείλει να παράσχει προς τι Κοινοβούλιο κατά τον έλεγχο από αυτά της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

¹ 34. Ομοφωνία κατ' εξαίρεση για την απαλλαγή από τα καθήκοντα μέλους του και για τη διάσκεψη θέματος εκτός της ημερήσιας διάταξης (άρθρα 6 και 19 ΕΚΕΣ)

35. Ετήσια Έκθεση της χρήσεως 1977 (ΕΕ C 313,6)

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή η «Διάσκεψη Κορυφής», αποτελεί βασικό όργανο λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τουλάχιστον μια φορά κάθε 6 μήνες συγκεντρώνονται οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των 15 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι περισσότερες αποφάσεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία. Ομοφωνία απαιτείται για σημαντικούς τομείς, όπως η προσχώρηση ενός νέου κράτους, η τροποποίηση των Συνθηκών ή η θέσπιση νέας κοινής πολιτικής. Κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ασκεί την προεδρεία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για χρονική περίοδο 6 μηνών.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί την κινητήρια δύναμη για τη λήψη αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε πολλές περιπτώσεις η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιπροσωπεύει την «καρδιά της Ευρώπης». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραματίζει τριπλό ρόλο: κινεί τη δράση των άλλων οργάνων, φροντίζει για την ορθή εφαρμογή των Συνθηκών, είναι το όργανο εκτέλεσης των κοινοτικών κανόνων και προγραμμάτων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ανεξαρτησία στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Το έργο της Επιτροπής βοηθούν διοικητικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν την έδρα τους κυρίως στις Βρυξέλλες ή το Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα:

Είναι η τράπεζα που διαδέχεται το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (E.N.I.) και συστήνεται αμέσως μετά την είσοδο των πρώτων ευρωπαϊκών χωρών στο ενιαίο νόμισμα (αρχές 1998). Τα κράτη-μέλη διόρισαν την εκτελεστική της επιτροπή. Η Ε.Κ.Τ. σε συνεργασία με το Συμβούλιο προσδιόρισε την ημερομηνία την οποία κυκλοφόρησαν τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε ευρώ. Η νομισματική πολιτική ασκείται από την Ε.Κ.Τ.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το όργανο δημοκρατικού ελέγχου της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαθέτει την εξουσία να ανατρέψει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Γνωμοδοτεί για το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υποβάλλει τις παρατηρήσεις του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγεται με άμεση ψηφοφορία από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέλη του είναι οι 626 Ευρωβουλευτές, που εκλέγονται κάθε πέντε έτη. Το Κοινοβούλιο συνεδριάζει στο Στρασβούργο της Γαλλίας κάθε μήνα με όλα του τα μέλη. Η Γενική Γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει έδρα το Λουξεμβούργο.

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων:

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εδρεύει στο Λουξεμβούργο. Αποτελείται από 15 δικαστές και 9 γενικούς εισαγγελείς. Η θητεία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου είναι βετής. Στα καθήκοντά του το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο βοηθείται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης από ένα Πρωτοδικείο. Αρχισε να λειτουργεί το 1989. Το Ευρωπαϊκό Πρωτοδικείο συνδέεται και συνεργάζεται με τα Δικαστήρια των κρατών-μελών.

Ελεγκτικό Συνέδριο:

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ιδρύθηκε το 1975 και άρχισε να λειτουργεί το 1977. Περιλαμβάνει 15 μέλη, ένα από κάθε κράτος μέλος. Ο ρόλος του είναι να εξετάζει τους λογαριασμούς των εσόδων και των εξόδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και να ελέγχει την ορθή δημοσιονομική διαχείριση. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ και η Συνθήκη του Άμστερνταμ αύξησαν τις εξουσίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στις αρχές κάθε Νοεμβρίου το Ελεγκτικό Συνέδριο δημοσιεύει έκθεση σχετικά με την ανάλυση των λογαριασμών του προηγούμενου έτους.

Βιβλιογραφία:

1. *Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νίκος Σκανδάμης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα*
2. *Οδηγός στο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο, P.S.R.F Mathijssen, Εκδόσεις Παπαζήση*
3. *Εισαγωγή Στο Δίκαιο Και Τους Πολιτικούς Θεσμούς, Βιβλίο Β' Ενιαίου Λυκείου, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων Αθήνα*
4. *Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Μπερνίτσας*
5. *Κρεμλή Γ./ Κωνσταντόπουλου Π., Η Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα 1994*
6. *Πιτσιορλά Α., Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, Αθήνα 1999*
7. *Περράκη Στ., Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η προστασία των δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Αθήνα 1986*
8. *Βλάσση Η., Η εκτέλεση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, Μια πρώτη προσπάθεια προσέγγισης, Αθήνα 1990*
9. *Γκιάφη Σ., Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αθήνα 1980*
10. *Κακούρη Κ., Η αποστολή του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το ήθος του δικαστού, ΝοΒ 1992, 457*